

Brussel, 27 mei 2025
(OR. en)

9463/25

AG 74
POLGEN 56
FREMP 137
JAI 689
DISINFO 47
HYBRID 56
AUDIO 44
EDUC 187

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	8629/25
Betreft:	Conclusies van het voorzitterschap over het versterken van de democratische veerkracht van de EU

In aansluiting op de zitting van de Raad (Algemene Zaken) van 27 mei 2025 gaat hierbij voor de delegaties de tekst van de conclusies van het voorzitterschap, die door 25 delegaties werd gesteund.

Conclusies over het versterken van de democratische veerkracht van de EU

HET VOORZITTERSCHAP VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

1. HERINNERT aan zijn eerdere conclusies over de bijdrage van onderwijs en opleiding aan de versterking van de gemeenschappelijke Europese waarden en het democratisch burgerschap¹, over de democratische veerkracht: verkiezingsprocessen behoeden voor buitenlandse inmenging², over versterking en bescherming van het vrije, open en geïnformeerde democratische debat³, over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten: financiering ter bevordering, bescherming en handhaving van de grondrechten⁴, over de rol van het maatschappelijk middenveld bij het beschermen en bevorderen van de grondrechten in de EU⁵, en over de herinnering aan de misdaden van totalitaire regimes in Europa⁶.
2. ERKENT dat het veranderende geopolitieke landschap, waaronder Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, onze democratieën voor grote uitdagingen stelt, wat kan leiden tot toenemende maatschappelijke spanningen, polarisatie, radicalisering en een verlies van het vertrouwen in instellingen en verkiezingen.
3. ONDERSTREEPT dat democratie niet kan gedijen zonder de vrijheid van meningsuiting en dat democratische veerkracht gebaseerd moet zijn op de rechtsstaat, de grondrechten, en de waarden die de Europese Unie uitdraagt, zoals verankerd in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. BENADRUKT dat democratie, vrijheid en gelijkheid elkaar versterken. HERINNERT ERAAN dat de eerbiediging van deze waarden een gedeelde verantwoordelijkheid is van de instellingen, organen en instanties van de Unie en van de lidstaten.

¹ Doc. 15738/23.

² Doc. 10119/24.

³ Doc. 10533/24.

⁴ Doc. 6878/25.

⁵ Doc. 7388/23.

⁶ Doc. 11268/11.

4. ONDERSTREEPT dat de EU-instellingen en de lidstaten de gedeelde verantwoordelijkheid dragen om de rechtsstaat met alle beschikbare middelen te bevorderen en te beschermen, in overeenstemming met de Verdragen. BENADRUKT in dit verband het belang van de integratie van de grondrechten in alle beleidsmaatregelen en wetgevingsinitiatieven van de EU en bij de uitvoering van het toepasselijke EU-recht.
5. ERKENT dat het versterken van de democratische veerkracht een fundamenteel aspect is van het beschermen van de veiligheid van Europa. Dit vraagt om een vrij en divers openbaar debat en vereist het vermogen om buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI), met inbegrip van desinformatie, te herkennen en tegen te gaan, in het bijzonder wanneer de waarden van de EU of de democratische werking van haar instellingen en de op regels gebaseerde internationale orde onder vuur worden genomen en historische feiten voor politieke doeleinden worden gemanipuleerd of vervalst. Daarnaast vergt het inspanningen op lange termijn voor het ondersteunen van vrije, onafhankelijke en pluralistische media, het waarborgen van vrije en eerlijke verkiezingen, het bevorderen van burgerschapsvorming, het versterken van het maatschappelijk middenveld en het beschermen van de rechtsstaat.
6. ONDERSTREEPT dat democratische veerkracht op lokaal, regionaal, nationaal en Unieniveau elkaar wederzijds versterken. Hiervoor is alomvattend en gezamenlijk optreden in de geest van een overheids- en samenlevingsbrede aanpak nodig.
7. HERINNERT ERAAN dat de EU in de afgelopen jaren belangrijke inspanningen heeft geleverd om de democratische veerkracht te versterken, met name via het in december 2023 door de Commissie gepresenteerde pakket voor de verdediging van de democratie – dat voortbouwt op het door de EU in 2020 aangenomen Actieplan voor de Europese democratie – de EU-toolbox tegen hybride dreigingen, de FIMI-toolbox, het systeem voor snelle waarschuwingen als platform voor informatie-uitwisseling over met FIMI gelieerde incidenten, de gedragscode betreffende desinformatie, de conditionaliteitsverordening voor de rechtsstaat, de digitale marktenverordening, de AI-verordening, de Europese verordening mediavrijheid en de anti-SLAPP-richtlijn. VERZOEKT de Commissie om, met volledige inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten, deze regels proactief te handhaven en de instrumenten te gebruiken waarover zij beschikt, met name haar onderzoeks- en sanctiebevoegdheden uit hoofde van de digitaledienstenverordening.

8. BENADRUKT dat de bescherming van vrije en eerlijke verkiezingen tegen elke buitenlandse inmenging, ook op het gebied van informatie, door statelijke of niet-statelijke actoren, en de transparantie van verkiezingen, van essentieel belang zijn voor democratieën. ONDERSTREEPT in dit verband hoe belangrijk het is efficiënt en doeltreffend gebruik te maken van het Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen, met volledige inachtneming van de primaire rol van de nationale autoriteiten bij het waarborgen van de integriteit van verkiezingen binnen hun respectieve bevoegdheden.
9. BENADRUKT dat de transparantie van verkiezingen moet worden gewaarborgd. NEEMT in dit verband NOTA VAN de inwerkingtreding en aanstaande volledige toepassing van de verordening betreffende transparantie en gerichte politieke reclame en NEEMT NOTA VAN de aanbeveling van de Commissie om vrije, eerlijke en veerkrachtige verkiezingen te bevorderen en van de lopende werkzaamheden op het gebied van transparantie van namens derde landen uitgevoerde belangenvertegenwoordiging, en het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en stichtingen.
10. ONDERSTREEPT de cruciale rol van evenwichtige en objectieve informatie afkomstig van vrije, onafhankelijke en pluralistische media en het belang van de toegang ertoe bij het versterken van onze democratieën, alsook de respectieve verantwoordelijkheden van de technologiesector, met name van socialemediaplatforms, regeringen en andere belanghebbenden, voor de handhaving van de vrijheid van meningsuiting en het open democratische debat in de digitale ruimte. MOEDIGT de lidstaten, de Commissie, overheidsinstanties, het maatschappelijk middenveld en particuliere actoren AAN na te denken over manieren om factcheckinginitiatieven, onafhankelijke mediaprojecten op Europese schaal, zoals pan-Europese audiovisuele platforms, en onderzoeksjournalistiek verder te ondersteunen teneinde de creatie van inhoud die beantwoordt aan journalistieke normen en volledig onderhevig is aan de beginselen van redactionele verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid en onafhankelijkheid te verzekeren.
11. ERKENT dat FIMI-campagnes, met inbegrip van desinformatie, een bedreiging zijn geworden voor de democratie en de rechtsstaat, met name in de context van sociale media. Indien deze risico's niet worden aangepakt, kan dit een ernstige bedreiging vormen voor de integriteit van democratische processen en burgerparticipatie, omdat het publieke vertrouwen in democratische instellingen erdoor wordt uitgehold.

12. ERKENT voorts dat een geïntegreerde aanpak met meerdere belanghebbenden van cruciaal belang is om FIMI-campagnes, met inbegrip van desinformatie, tegen te gaan, met het oog op meer transparantie en de bevordering van digitale, cyber-, informatie- en mediageletterdheid, met inbegrip van AI-geletterdheid, als onderdeel van burgerschapsvorming.
13. BENADRUKT in dit verband dat de inspanningen ter bevordering en ondersteuning van de bepalingen inzake mediageletterdheid in het kader van de richtlijn audiovisuele mediadiensten moeten worden voortgezet en dat, in voorkomend geval, rekening moet worden gehouden met de richtsnoeren van de Commissie van 2023 inzake mediageletterdheid. STEUNT tegen deze achtergrond het verantwoord gebruik van AI, waarbij het genereren en verspreiden van schadelijke inhoud, ook inhoud op basis van deepfaketechnologie en gedragsgerichte advertenties, wordt voorkomen en beperkt, en het transparante gebruik van algoritmen wordt bevorderd.
14. BENADRUKT dat het belangrijk is de deelname van burgers aan het democratische leven te ondersteunen en herinnert in dit verband aan het Europees burgerinitiatief als instrument dat EU-burgers vaak gebruiken om rechtstreeks deel te nemen aan het democratische proces.
15. BENADRUKT dat het belangrijk is maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij de bevordering en de bescherming van de waarden en rechten die zijn verankerd in artikel 2 VEU en in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. NEEMT in dit verband NOTA VAN de lopende tussentijdse evaluatie door de Commissie van de strategie van 2020 over de toepassing van het Handvest van de grondrechten – ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Handvest – en HERHAALT hoe belangrijk het is de toetreding van de Unie tot het Europees Verdrag voor de rechten van de mens te voltooien, overeenkomstig artikel 6, lid 2, VEU.
16. BENADRUKT dat het waarborgen van adequate financiering voor maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers, die een wezenlijk onderdeel vormen van het systeem van checks-and-balances en bijdragen aan de bevordering en bescherming van de waarden van de Unie, met inbegrip van de rechtsstaat, de grondrechten en de democratie, cruciaal is om een samenleving op te bouwen en in stand te houden waarin de waarden van de Unie zegevierden. ERKENT dat het noodzakelijk is transparantie en verantwoordingsplicht bij financieringspraktijken te waarborgen.

17. ONDERSTREEPT het belang van maatschappelijke organisaties voor de bescherming van de democratie en de rechtsstaat, met name omdat zij toezicht houden op de eerbiediging van de rechten en vrijheden van individuen, het optreden van overheidsactoren controleren, de aandacht van het publiek vestigen op schendingen van het recht, en de belangen en vooruitzichten van personen die tot minderheden of ondervertegenwoordigde groepen behoren, alsook van de meest kwetsbaren, behartigen.
18. BENADRUKT dat het belangrijk is om voortdurend actief een open en transparante dialoog met maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers op te zoeken, waarbij hun deskundigheid in het beleidsvormingsproces in acht wordt genomen. Ook is het belangrijk maatschappelijke organisaties, vanaf het basisniveau, te ondersteunen bij het onderzoeken en aanpakken van problemen in verband met de grondrechten, het verbeteren van de deelname van burgers aan besluitvormingsprocessen, en het versterken van de democratische veerkracht.
19. ERKENT dat het, op grond van het Financieel Reglement, de verantwoordelijkheid van de lidstaten en de Commissie is om bij de besteding van Uniefinanciering en de uitvoering van de EU-begroting toe te zien op de naleving van het Handvest, overeenkomstig artikel 51 van het Handvest, en om de in artikel 2 VWEU verankerde waarden die relevant zijn voor de uitvoering van de begroting te eerbiedigen.
20. HERINNERT ERAAN dat corruptiebestrijding onontbeerlijk is voor het versterken van de democratische veerkracht van de EU en verzoekt de instellingen, organen en instanties van de Unie en de lidstaten om hun inspanningen op dat gebied op te voeren.
21. HERINNERT eraan dat deze Raadsconclusies de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader na 2027 onverlet laten. BENADRUKT dat maatregelen ter versterking van de democratische veerkracht in kaart moeten worden gebracht en dat moet worden voorzien in adequate EU-financiering ter ondersteuning van dergelijke maatregelen.

22. VERZOEKT de Commissie en de hoge vertegenwoordiger om binnen de grenzen van hun respectieve mandaten en met inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten, krachtiger op te treden ten behoeve van de integriteit van informatie en tegen FIMI-campagnes, met inbegrip van desinformatie, in het bijzonder wanneer de veiligheid en de waarden van de EU of de democratische werking van instellingen onder vuur worden genomen, waarbij de rechtsstaat en de op regels gebaseerde orde worden ondermijnd of historische feiten worden gemanipuleerd en vervalst. Bij een dergelijk optreden horen ook strategische communicatie, diplomatieke contacten met partners en een constructieve benadering van nieuwe partnerschappen ter bevordering van de EU-waarden.
23. VERZOEKT de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden na te gaan hoe alle relevante belanghebbenden, waaronder de lidstaten, EU-instellingen, het maatschappelijk middenveld, onderzoekers, de academische wereld, particuliere entiteiten en andere deskundigen op verschillende gebieden, systematisch bijeen kunnen worden gebracht om beste praktijken uit te wisselen en strategische richtsnoeren te verstrekken over beleidsmaatregelen met betrekking tot democratische veerkracht, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van bestaande initiatieven en met inachtneming van de bevoegdheden van de lidstaten.
24. VERZOEKT de Commissie om samen met de lidstaten de leiding te nemen bij het bevorderen van een Europees herdenkingsproject in heel Europa, onder meer door over dit onderwerp een verslag op te stellen en dat begin 2027 aan de Raad voor te leggen. ERKENT in dit verband de vooruitgang die het platform Europese nagedachtenis en Europees geweten heeft geboekt bij de oprichting van een pan-Europees gedenkteken in Brussel dat gewijd is aan de slachtoffers van de totalitaire regimes van de 20e eeuw. HERINNERT ook AAN de waarde van een gecoördineerde aanpak door optimaal gebruik te maken van alle bestaande structuren en entiteiten op nationaal en EU-niveau, zoals bovengenoemd platform.
25. BENADRUKT dat moet worden nagedacht over hoe de veerkracht, de paraatheid, en de crisispreventie- en -responscapaciteit op samenhangende wijze kunnen worden verbeterd, zodat opkomende crises en dreigingen, zoals klimaatgerelateerde rampen en grootschalige technische verstoringen, doeltreffend kunnen worden voorkomen en bestreden. NEEMT in dit verband NOTA van de gezamenlijke mededeling over een strategie voor een paraatheidsunie, die als doel heeft de EU in staat te stellen haar burgers en de belangrijkste maatschappelijke functies die van cruciaal belang zijn voor de democratie en het dagelijks leven te beschermen.

26. ONDERSTREEPT in dit verband dat paraatheid en crisisresponscapaciteiten in overweging moeten worden genomen in kaders voor democratische veerkracht, meer bepaald om de gevaren van desinformatie tijdens systemische noodsituaties aan te pakken en om te garanderen dat kaders voor noodrespons doeltreffend bijdragen aan de verspreiding van op feiten gebaseerde informatie, zonder het recht op vrijheid van meningsuiting en op toegang tot informatie aan te tasten.
 27. VERZOEKT de Commissie om in haar komende initiatief “Europees schild voor de democratie” aan de slag te gaan met de aangehaalde kwesties.
 28. VERBINDT ZICH ertoe om regelmatig terug te komen op de kwestie van de versterking van de democratische veerkracht van de EU.
-